

Qüestió de conceptes

Joan F. Mira

Primer. El *nou nacionalisme* espanyol és nacionalisme espanyol, però no és nou. En tot cas, els darrers anys la política dels grans partits (en primer lloc el PP en el govern o en l'oposició, però també el PSOE seguint la pròpia tradició ideològica) té, en aquest camp, l'objectiu de *tancar la qüestió*, sobre la base dita *constitucional* (vegeu l'article 2 de la Constitució espanyola). És a dir, sobre la identitat conceptual entre estat espanyol i nació espanyola, el reforçament de la seua estructura centrípeta (cultural, política, viària, comunicativa, econòmica...), i la limitació rigorosa i final de les *reivindicacions* dites, *nacionalistes* o *perifèriques*. L'anomenat *constitucionalisme* té com a fonament i projecte la supremacia inalterable de la nació espanyola, la seua consubstancialitat amb l'estat, i la subordinació conceptual, valorativa i política de les *nacionalitats*, necessàriament concebudes com d'ordre inferior, dependent i secundari, encara que alguna d'aquestes *nacionalitats* afirme, en el preàmbul del seu estatut d'autonomia, que ella també es considera *nació*. Perquè, en aquest cas, és obvi que nació espanyola i, per exemple, *nació catalana* són la mateixa paraula però conceptes diferents amb continguts asimètrics de tot/part, sobirà/subordinat. Una fal·làcia nominal, i poca cosa més. Per tant: Qualsevol projecte, des d'aquestes *nacionalitats* estructuralment subordinades, que es propose o accepte el tancament del *model d'estat* –autonòmic, federal o *federal asimètric*–, inevitablement està acceptant la continuïtat de la subordinació. Si el *catalanisme* –o el *basquisme* o el *galleguisme*– accepta per al seu país la condició de país-part dins d'un país-tot, de país sub-ordinat i dependent, de país inferior (inferior a Espanya, dependent d'Espanya), serà perfectament coherent que propose un model de dependència assumible. Però si reivindica la pròpia condició de nació, no pot acceptar el tancament definitiu i final d'un model d'estat (espanyol) incompatible amb aquesta condició. En l'horitzó d'aquesta reivindicació, les opcions han de restar obertes, i cal afirmar permanentment i tranquil·lament el projecte d'*anar més enllà*, que posa tan nerviós el nacionalisme espanyol, històric o *constitucional*. Quan diguen, doncs: "Sempre estareu demanant més?", cal contestar: "Sí".

Segon. Si, per al quart de segle passat i per a l'inici del segle que ha començat, el projecte històric i nacional de Catalunya era un *encaix* acceptable dins d'un estat espanyol (estat-nació) relativament descentralitzat i condescendent –és a dir, si el projecte era trobar un lloc no del tot incòmode dins de l'*Espanya de les autonomies*–, cal dir que l'èxit ha estat considerable, i els avanços pareixen importants i consolidats, amb l'estatut anterior, i amb el nou. Però el *catalanisme* –com a hipotètic *bloc nacional*, o els diferents *catalanismes* polítics, ideològics i culturals... ja que l'econòmic és inexistent– ha de decidir si una *autonomia suficient* és també el projecte per al futur, o si cal assumir ja una altra perspectiva

que no implique l'acceptació indefinida de la dependència. Si *Catalunya és una nació* és més que afirmació retòrica, ha de tenir conseqüències efectives: si és una nació no és també *una altra* nació ni *part* d'un altra, i el seu centre moral, cultural i polític és en ella mateixa i no fora. Catalunya ja no té (si és que mai l'ha tinguda, fora de la pròpia fantasia) una *missió espanyola*: ni reformar ni *modernitzar* Espanya. Entre altres coses perquè *Espanya* ni ho accepta ni li interessa: es reforma sola, i s'ha modernitzat sola. La il·lusió de Catalunya (des de Prat de la Riba fins a Jordi Pujol o Pasqual Maragall) de veure's com a *capdavantera d'Espanya* és més il·lusió que mai. I a més a més suposa la pròpia dependència mental i moral, compensada amb el mite consolador –cada dia més invàlid– d'una imaginària *superioritat* civil, cultural o econòmica. I quan el mite desapareix del tot, arriba el desconsol. Que pot ser, d'altra banda, perfectament aclaridor i saludable.

“Catalunya ja no té (si és que mai l'ha tinguda, fora de la pròpia fantasia) una ‘missió espanyola’: ni reformar ni ‘modernitzar’ Espanya. Entre altres coses perquè ‘Espanya’ ni ho accepta ni li interessa: es reforma sola, i s’ha modernitzat sola.”